

KAZIM KARABEKİR EĞİTİM FAKÜLTESİ
Kazım Karabekir Faculty of Education

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ / ATATÜRK UNIVERSITY

KÂZIM KARABEKİR EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ
JOURNAL OF KÂZIM KARABEKİR EDUCATION FACULTY

Araştırma Makalesi

Doi: 10.33418/ataunikkefd.856606

ORTAOKUL 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNE UYGULANAN OKUMA ETKİNLİKLERİNİN ÖĞRENCİLERİN OKUMA ALİŞKANLIKLARINA ETKİSİ*

**EFFECT OF READING ACTIVITIES SUSTAINED FOR SECONDARY
SCHOOL 5TH GRADERS ON THE READING HABITS OF STUDENTS**

Figen KATRANCI

Millî Eğitim Bakanlığı, İzmir, Türkiye
figenkatranci2014@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-5667-4069

Nurşat BİÇER

Amasya Üniversitesi, Amasya, Türkiye
nursatbicer@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3680-7052

Başvuru Tarihi:08.01.2021 Yayıma Kabul Tarihi: 27.04.2021 Yayınlanma Tarihi: 30.12.2021

Atıf/Citation: Katrancı, F., & Biçer, N. (2021). Ortaokul 5. sınıf öğrencilerine uygulanan okuma etkinliklerinin öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 76-94. Doi: 10.33418/ataunikkefd.856606

Öz

Araştırmanın amacı, okuma alışkanlığının geliştirilmesine yönelik yapılan etkinliklerin ilköğretim 5.sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumları üzerindeki etkisini belirlemektir. Bu amaçla nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı açıklayıcı sıralı karma yöntemle başvurulmuştur. Çalışma grubunda 5. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrenci deney ve kontrol grubu olarak iki sınıf seçilmiştir. Verilerin toplanmasında okumaya ilişkin tutum ölçeği ve görüşme formu kullanılmıştır. Veriler ön test ve son testler yapılarak toplanmıştır. Uygulama sonrasında yapılan etkinliklere ilişkin öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır. Analizlerden önce verilerin güvenilirlik ve homojenlik gibi özellikleri incelenmiştir. Uygun olan veriler üzerinde parametrik testler uygulanmıştır. Nitel verilerin analizinde ise tümevarımsal içerik analizi kullanılmıştır.

* Bu çalışma, “Ortaokul 5. sınıf öğrencilerine uygulanan okuma etkinliklerinin öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Katrancı, F., & Biçer, N. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerine uygulanan okuma etkinliklerinin öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi.

Araştırma sonucunda etkinlik süreci sonrasında deney grubunda yer alan öğrencilerin beklenildiği gibi kitap okumaya ilişkin tutumunun etkinlik öncesine göre olumlu yönde yükseldiği görülmüştür. Araştırma sonucunda etkinlik süreci sonrasında kontrol grubunda yer alan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Çeşitli değişkenlerin öğrencilerin okumaya ilişkin tutumuyla anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmanın öğrencilerin okuma becerisine katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karma Yöntem, Okuma Alışkanlığı, Okuma Etkinlikleri, Tutum.

Abstract

The aim of the study is to explore the effect of the activities carried out to improve reading habits on the 5th grade students' attitudes towards reading. For this purpose, a mixed approach, which combines quantitative and qualitative methods, has been used. In the study group, secondary school experimental and control groups were selected among 5th graders. Attitude scale and interview form were used for data collection. The data were collected through pre-tests and post-tests. After the intervention, the opinions of the students regarding the activities were taken. SPSS 22.0 software package was used to analyze the data. Before the analysis, the characteristics of the data such as reliability and homogeneity were examined. Parametric tests were used for numeric data while content analysis was followed for qualitative data. As a result of the study, it was found that but the attitude of students in the experiment group towards reading books increased after intervention as it was expected. As for control group, there was no statistically significant difference between pre and posttest results regarding reading. It was also found that the reading habits of students towards reading differ significantly to the some certain variables. This study is expected to contribute to students' reading skills.

Keywords: Attitude, Mixed Method, Reading Activities, Reading Habits.

GİRİŞ

İnsan yaşamında okuma, önemli bir yere sahiptir. Okuma, kişinin ilk öğrenmesinden başlayıp yaşamının sonuna kadar devam ettirdiği bir süreçtir. Okuma, bireyin gözüyle takip ederek okuduğu bilgileri, önceki bilgilerini de kullanarak oluşturduğu ve kavram hâline getirdiği bir anlama sürecidir (Ürün Karahan ve Taşdan, 2016, s. 950). Millî Eğitim Bakanlığına [MEB] (2004) göre okuma ise görme, algılama, seslendirme, anlama işlevinin beyinde yapılandırılmasıyla oluşan karmaşık bir süreçtir. Bu süreç yazılı sembolleri görme, algılama, anlamlandırma ve seslendirme boyutlarında şekillenir. Burada en önemli kısım ise bu yolun sonunda anlamamanın gelişmesidir. Anlamamanın gelişimi ise okuma alışkanlığına bağlıdır. Okuma hevesi ve sıklığı ile anlama güçlenir.

Bireyin toplumda kendisini bulabilmesi için en önemli ihtiyaç duyacağı şey okumaktır. Okuma, çağdaş dünyada bireyin kendisine bir yer edinmesi ve kendisini bulabilmesidir. Yani kişinin bireyselleşmesi ve toplumla sağlıklı yaşam ilişkisini kurabilmesi, kitap okuma alışkanlığının olmasına bağlıdır. Okumanın olmadığı bir dünyada birey kendisini geliştirememekle birlikte anlamayı ve anlaşılmayı bekleyemez. Devrimci'nin (1993, s. 5) de belirttiği gibi okuma, kişiliğin gelişiminde ve toplumsal yaşamın demokratikleşmesinde oldukça önemlidir. Ayrıca günümüzde insanların bilgi edinmesi, gelişen durumlara ayak uydurabilmesi ve gelişmeleri takip edebilmesi okumayla gerçekleşmektedir. Okuma, eğitim hayatında ve günlük yaşamda kullanılan en önemli ve etkili öğrenme aracıdır. Bu etkili öğrenme aracını bireyin çocuklukta ve ardından eğitim hayatında kazanması gereklidir.

Dünyada ve ülkemizde gözlemlenen toplumsal, ekonomik, kültürel ve teknolojik gelişmeler ve değişimler sonucunda bilginin artan önemi, toplumları ve bireyleri bilgiye uyum sağlama mecburiyetinde bırakarak bilginin elde edilmesindeki en önemli önkoşulun okumak olduğunu göstermektedir. Bilginin kendi doğasından gelen süreklilik

olgusu da okumanın sürekliliğini yani okuma alışkanlığını gerektirmektedir (Yılmaz, 1990, s. 1). Sünbül vd.'ye (2010, s. 5) göre okuma eylemini oluşturmuş bir bireyin var olan amaçlara ulaşabilmesi için okumayı alışkanlık hâline getirmesi gerekir. Kişinin bu sürekliliği kazanması ise elbette okumaya yaşamın ilk basamaklarında başlayıp devam etmesine bağlıdır.

Okul yılları bilgilerin oluşması ve okuma alışkanlığının kazanılması için gerekli ve önemli bir dönemdir. Ayrıca Townsend'ın (2002, s. 8) belirttiği gibi, okuma alışkanlığının kazanılması ve geliştirilmesi sayesinde insanın kendine karşı saygı ve güveni artmaktadır. Bununla birlikte okuma becerilerinin gelişmesinde bütün eğitim basamakları önemlidir. Bu nedenle okuma alışkanlığı son derece önemlidir ve bu alışkanlık tohumunun atılması küçük yaşlara inmektedir.

Bilindiği üzere bireyin okuma alışkanlığını kazanması okul çağında başlayan bir beceridir. Birey bu beceriyi okul çağında edinmemişse ileriki yıllarda bu alışkanlığı edinmekte zorluk yaşamaktadır. Özellikle çocukluk döneminin, okuma alışkanlığının oluşmasındaki önemi uzmanlar tarafından belirtilmektedir (Darıcan, 2014, s. 5; Keleş, 2006). Güngör'ün (2009) belirttiği gibi de 11-12 yaş dönemi içinde bulunun 5.sınıf öğrencilerinde okumayı sevdirmek ve okuma alışkanlığını kazandırmak çok önemlidir. Eğer bu dönemde okuma sevgisi çocuğa verilmemişse ileride okuma alışkanlığını kazandırmak çok zordur. Çünkü küçük yaşlarda verilen okuma sevgisi ve alışkanlığı yetişkinlikteki okuma alışkanlığının temelini oluşturmaktadır.

Çocuklara kitabı sevdirmek, okuduğunu anlamlandırmak ve bunu alışkanlık hâline getirmek en çok da Türkçe dersiyle ilişkilendirilmektedir. MEB'e (2005) göre okullarda Türkçe dersinde kazandırılmaya çalışılan becerilerle düzgün ve doğru okuyabilen, sözcük hazinesi geniş, okuduğunu kavrayabilen ve anlatabilen, dili iyi kullanabilen öğrencilerin çoğunlukla başka derslerde de başarı gösterme olasılığı yüksek olur. Yani Türkçe dersinde, okuma-anlama becerisi ve okuma alışkanlığı eğitimi tam verilmediğinde başarılı sonuçlar ortaya çıkmayacaktır. Bundan dolayı okuma, eğitimdeki bütün basamakların en önemli kısmını oluşturmaktadır. Erken yaşlarda kazandırılan okuma alışkanlığı, bireyin bütün yaşamını olumlu etkileyip gelişimine de katkı sağlayacaktır. Okumayla beraber kendisini daha iyi tanıyacak, kelime hazinesi ve ifade gücü gelişecek, kitapların dünyasında kendisine yer bulacaktır. Eğitim-öğretimde okuma alışkanlığının oluşması için Türkçe derslerinde birçok etkinlikler yapılmaktadır. Yapılan bu etkinliklerde ise bireyde okuma alışkanlığının oluşması ve bu alışkanlığın devam etmesi amaçlanmaktadır. Bu yüzden bu çalışmada Türkçe dersinde öğrencilerin okumayı sevmesi, onlarda okuma alışkanlıklarının oluşması ve bu alışkanlıkların devam edebilmesi için ne tür etkinliklerin yapıldığı ve bu etkinliklerin yeterli olup olmadığına dikkat çekilmiştir.

Literatür incelendiğinde öğrencilerin okuma alışkanlıkları üzerine bazı araştırmaların yapıldığı görülmektedir (Çetinkaya, 2004; Darıcan, 2014; Hanedar, 2011; İskender, 2013; Ürün Karahan ve Taşdan, 2016; Topçu, 2005; Yıldız, 2011). Öğrencilerin okuma alışkanlığı üzerinde okuma etkinliklerinin etkisini inceleyen karma desene dayalı bir araştırmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Okuma alışkanlığının kazandırılması için 5. sınıf seviyesine kadar olan dönemin önem arz ettiği düşünülebilir. Bu bağlamda çalışmamızda 5. sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının geliştirilmesi amacıyla etkinlik yolunun etkisinin deneysel olarak incelenmesine gerek görülmüştür. Bu çalışmada, 5. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları incelenmiş ve okuma alışkanlığını ortaya çıkarmak için yapılan etkinliklerin neler olduğu ve ne kadar etkili

Katrancı, F., & Biçer, N. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerine uygulanan okuma etkinliklerinin öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi.

olduğu ele alınmıştır. Bu araştırmanın, ilgili alanda yapılacak çalışmaları destekleyici ve tamamlayıcı nitelikte olması düşünülmektedir.

Bu araştırmada İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde kitap okuma alışkanlığının devam edebilmesi için yapılan etkinliklerin yeterliğini ve buna ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında şu araştırma problemine cevap aranmıştır: İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinde Türkçe dersinde kitap okuma alışkanlığının geliştirilmesine yönelik yapılan etkinliklerin yeterlik düzeyi nasıldır?

Bu problem cümlesi doğrultusunda oluşturulan araştırmanın alt problemleri şunlardır:

1. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kitap okumaya ilişkin tutum ön test puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kitap okumaya ilişkin tutum son test puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Kontrol grubu öğrencilerinin kitap okumaya ilişkin tutum ön test ve son test puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. Deney grubu öğrencilerinin kitap okumaya ilişkin tutum ön test ve son test puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. Öğrencilerinin çeşitli değişkenlerle kitap okumaya ilişkin tutum ön test puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

6. Öğrencilerinin çeşitli değişkenlerle kitap okumaya ilişkin tutum son test puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

7. Deney grubu öğrencilerinin kitap okuma etkinliklerine ilişkin görüşleri nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli/Deseni

Çalışmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılarak karma araştırma desenlerinden açılımlayıcı sıralı desene göre hazırlanmıştır. Johnson ve Turner (2003) karma araştırmanın temel ilkesini, “araştırmacı farklı strateji, yöntem ve yaklaşımları kullanarak çoklu veriler toplamalı” diye ifade etmektedir. Araştırmanın nicel kısmı ön test son teste dayalı olarak yarı deneysel araştırma desenine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Eğitim araştırmalarının doğası gereği yansız atama yapılması oldukça zor olduğu için yarı deneysel desenler sıklıkla kullanılmaktadır (Mcmillan & Schumacher, 2010)

Ayrıntılı olarak ifade edildiğinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilere ön test uygulanmıştır. Daha sonrasında araştırmaya alınan iki sınıftaki öğrencilerin ön test ortalamaları karşılaştırılmıştır. Gruplardan biri deney ve kontrol grubu öğrencileri olarak belirlenmiştir. Deney ve kontrol grubunda dersler aynı Türkçe öğretmeni tarafından yürütülmüştür.

Araştırmada ayrıca nicel verileri desteklemek için nitel veriler de kullanılmıştır. Araştırmanın her iki verilerle yani nicel ve nitel verilerle desteklenmesinin araştırmanın güvenilirliğini destekleyeceği düşünülmüştür.

Kontrol Grubunda Yapılan İşlemler

- Uygulama öncesinde mart ayı içerisinde öğrencilere ön test uygulanmıştır. İlk önce öğrenciler Demografik Bilgi Formu'nu ve Kitap Okumaya İlişkin Tutum Ölçeği'ni doldürmüşlardır. Ön test sonucuyla kontrol grubu öğrencilerinin okumaya karşı tutumları belirlenmeye çalışılmıştır.

- Uygulama sürecinde ise kontrol grubu öğrencilerine sekiz (8) hafta boyunca okumayla ilgili hiçbir etkinlik ve öneri sunulmadan sadece Türkçe dersinde her hafta yapılan bir (1) saat sıradan okuma saati yapılmıştır. Öğrenciler, okudukları kitapları sınıf kitaplığından alarak veya kendi kitaplarından getirerek okumuşlardır.

- Uygulama sonrasında ise uygulama süresinin bitimindeki haftada kontrol grubu öğrencilerine son test dağıtılmıştır. Son testte öğrencilere, ön testte uygulanan Okumaya İlişkin Tutum Ölçeği Formu uygulanmıştır. Son test aracılığıyla kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test cevapları karşılaştırılarak okumaya karşı tutumları belirlenmiştir.

Deney Grubunda Yapılan İşlemler

- Deney grubu öğrencilerine mart ayında uygulama öncesi ön test dağıtılmıştır. İlk önce öğrenciler Demografik Bilgi Formu'nu ve Kitap Okumaya İlişkin Tutum Ölçeği'ni doldürmüşlardır. Ön test sonucuyla deney grubu öğrencilerinin okumaya karşı tutumları belirlenmeye çalışılmıştır.

- Uygulama sürecinde ise deney grubu öğrencilerine Türkçe dersinde ilk ay (nisan) haftada bir saat kütüphanede kitap okuma saati uygulanmıştır. İkinci ayda ise (mayıs) kitap okuma saati bahçede yapılmıştır. Öğrenciler, okudukları kitapları sınıf kitaplığından alarak veya kendi kitaplarından getirerek okumuşlardır. Bununla birlikte 8 (sekiz) haftalık sürede öğrencilerin fikri alınarak her gün bir (1) defa aynı teneffüs saatinde kitap veya dergi okuma dakikaları (10 dk.) oluşturulmuştur.

- Deney grubu öğrencilerin aileleri de “Aile Okuma Saati” konusunda bilgilendirilmiş, her gün evde ailece kitap okuma saati düzenlenmiştir. Haftalık olarak Türkçe dersinin son saatinde öğrencilerden okudukları kitabı “Okuma Kürsüsü”nde anlatmaları istenmiştir. Daha sonra da ay içinde okudukları kitapları belirtmeleri için öğrencilere Kitap Okuma Takip Formu dağıtılmıştır ve istedikleri bir kitabın özetini yazmaları için de Kitap Özet Formu verilmiştir.

- Uygulama sürecinin sonuna doğru 29 Mayıs 2017’de okul yönetiminden de izin alınarak deney kontrol grubu öğrencileriyle Görüşme Formu doldürulmuş ve bazı öğrencilerle yapılan görüşmelerin ses kaydı alınmıştır. 02 Haziran 2017’de son olarak öğrencilere “Kitap Okuma Etkinlikleri Hakkında Düşünceler” formu dağıtılarak öğrencilerin düşünceleri belirlenmiştir.

- Uygulama sonucunda ise uygulamanın bitimindeki son haftada deney kontrol grubuna son test dağıtılmıştır. Son testte öğrencilere, ön testte uygulanan Okumaya İlişkin Tutum Ölçeği Formu uygulanmıştır. Son test aracılığıyla deney grubu öğrencilerinin ön test-son test cevapları karşılaştırılarak okumaya karşı tutum ve alışkanlıklarının nasıl bir değişim gösterdiği ve uygulanan yöntemeye yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı içinde İzmir merkez ilçesinde (Bornova) bulunan ve bir devlet okulunda 5. sınıfta öğrenimine devam eden öğrencilerle

yürütülmüştür. Okulun bulunduğu çevre ve öğrencilerin eğitim seviyesinin yeterli olmasından dolayı çalışmanın burada yapılması uygun bulunmuştur. Gruba atanan öğrencilerin belirlenmesinde, gönüllü olma ve Kitap Okumaya İlişkin Tutum Ölçeği sonucunda yapılacak olan değerlendirme esas alınmıştır. Araştırma bir sınıftaki 25 kişiden oluşan kontrol grubu ve bir sınıftaki 30 kişiden oluşan deney grubu arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada çalışma ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin belirlenmesinde ön testte uygulanan ölçeğe bağlı sonuçlar arasında anlamlı bir farklılık olmaması kıstas alınmıştır. Seçilen deney grubundaki öğrencilerle ve veliler ile ön görüşme yapılarak süreç hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Velilerin de onayı alındıktan sonra, haftada bir kez 40 dakikalık kitap okuma saati şeklinde olmak üzere oluşturulan 8 haftalık bir sürede etkinlik programı uygulanmıştır. Çalışmanın nitel bölümünde deney grubundaki öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler Darıcan (2014) tarafından geliştirilen “Okumaya İlişkin Tutum Ölçeği” ve Güngör (2009) tarafından geliştirilen “Demografik Bilgi Formu” kullanılarak toplanmıştır. Görüşme formu ise araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Demografik Bilgi Formu 13 sorudan oluşmaktadır. Bu form Güngör (2009) tarafından geliştirilmiş olup çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin betimsel özelliklerini belirleyebilmek amacıyla kullanılmıştır. Okumaya İlişkin Tutum Ölçeği (Darıcan, 2014), 26 madde ve 4 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Öğrencilerin ifadeleri üçlü likert tipi tutum ölçeğinde tamamen katılıyorum, kararsızım ve hiç katılmıyorum seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçek tek boyutludur. Ölçekte ters çevrilmesi gereken herhangi bir madde bulunmamaktadır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı 0.853 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısının ön testte .68 son testte ise .81 olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın nitel verilerini toplamak amacıyla konu alanında uzman kişiler tarafından geçerliliği ve güvenirliği tespit edilerek hazırlanan 13 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Ayrıca sözel gücün etkisi olacağı düşünüldükçe görüşmeler ses kaydı alınmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmeler esnasında alınan ses kayıtları yazıya aktarılarak daha kalıcı bilgiler elde edilmiştir. Ayrıca veriler yazıya aktarılırken anlaşılamayan ifadeler ve cümleler olduğunda tekrardan katılımcılara sorularak bilgiler teyit edilmiştir. Katılımcıların cümleleri üzerinde hiçbir değişiklik, düzeltme yapılmamıştır. Cümleler olduğu gibi yazıya aktarılmış olup sadece gerekli görülen yerlerde noktalama işaretleri eklenerek daha düzenli şekle getirilmiştir. Araştırmanın verileri 2019 yılında toplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşama etkinlik programının öncesinde deney ve kontrol grubunun kitap okumaya ilişkin tutum düzeyleri ön test uygulaması ile ölçülmüştür. İkinci aşamada etkinlik programının sonunda son test uygulaması yapılmıştır. Okumaya İlişkin Tutum Ölçeği ve Demografik Bilgi Formu ve görüşme formu öğrencilere yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmaya ilişkin formlar 2016-2017 eğitim-öğretim yılının 2. döneminde deney kontrol grubu 5. sınıf öğrencilerine bir (1) ders saati (40 dk.) içinde uygulanmıştır. Deney grubundaki öğrenciler ile yapılan görüşmeler ortalama 15 dk. sürmüştür. Araştırmanın yapılması ve veri toplama araçlarıyla ilgili gerekli izinler alınmıştır. Araştırmaya katılımın gönüllü olduğu

öğrencilere ve velilere bildirilmiştir. Ölçek formunda öğrencilerin kimliğini ortaya çıkaracak herhangi bir soru yer almamıştır. Ölçeklere verilen yanıtlar ve görüşmelerde alınan görüşler araştırmacı tarafından bilgisayar ortamında kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 22 programı ile analiz edilmiştir. Ölçeklerin puanları hesaplandıktan sonra değişkenlerin normal dağılıma uygunlukları test edilmiştir.

Tablo 1.
Normallik Değerleri

	Ön Test				Son Test			
	Çarpıklık		Basıklık		Çarpıklık		Basıklık	
	İstatistik	Std. Hata	İstatistik	Std. Hata	İstatistik	Std. Hata	İstatistik	Std. Hata
Kitap Okumaya İlişkin Tutum	-.031	.322	-.322	.634	-.685	.322	.549	.634

Tablo 1’de yer alan bilgilere göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ve +1 aralığında olduğu ve buna göre normal dağılım aralığında olduğu tespit edilmiştir (Demir, Saatçioğlu ve İmrol, 2016).

Tablo 2.
Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

	Ön Test			Son Test		
	İstatistik	sd	p	İstatistik	Sd	p
Kitap Okumaya İlişkin Tutum	.074	55	.200	.117	55	.060

Tablo 2’de yer alan bilgilere göre kitap okumaya ilişkin tutum değişkeni hem ön test hem de son test ölçümleri çerçevesinde normal dağılım göstermektedir. Bu noktada verilerin çözümlenmesinde parametrik testlerin kullanılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız örneklem T-Testi, ANOVA ve bağımlı örneklem T-Testi kullanılmıştır.

Nitel verilerin analizinde tümevarımsal içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bulgular tablolar şeklinde sunularak bilgilerin anlaşılması sağlanmış ve öğrencilerin görüşlerinden örnek bölümler verilmiştir ve böylece güvenilirlik sağlanmıştır. Araştırmanın geçerlik (inandırıcılık) boyutunda uzman görüşlerine ve bulguların kavramsal çerçeve ile uyumluluğuna özen gösterilmiştir.

BULGULAR

Birinci Araştırma Problemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 3.
Gruplara Göre Ön Test Sonuçlarının Farklılaşmasının İncelenmesi

Ön Test	Grup	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Kitap Okumaya İlişkin Tutum	Deney Sınıfı	30	2.67	.17	4.751	53	.000
	Kontrol Sınıfı	25	2.44	.18			

Tablo 3’te yer alan Bağımsız Örneklem T-Testi sonuçları incelendiğinde; 5. sınıfta okumakta olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum ($t(53) = 4.751, p = .000$) ön test sonuçlarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir

Katrancı, F., & Biçer, N. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerine uygulanan okuma etkinliklerinin öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi.

($p < .05$). Buna göre etkinlik süreci öncesinde yapılan ölçüme göre, deney grubundaki öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutumunun kontrol grubundaki öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

İkinci Araştırma Problemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.

Grup Değişkenine Göre Son Test Sonuçlarının Farklılaşmasının İncelenmesi

Son Test	Grup	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Kitap Okumaya İlişkin Tutum	Deney Sınıfı	30	2.73	.21	5.671	53	.000
	Kontrol Sınıfı	25	2.40	.23			

Tablo 4'te yer alan Bağımsız Örneklem T-Testi sonuçları incelendiğinde; 5. sınıfta okumakta olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum ($t(53) = 5.671$, $p = .000$) son test sonuçlarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < .05$). Buna göre etkinlik süreci sonrasında yapılan ölçüme göre, deney grubundaki öğrencilerin kitap okumaya ilişkin olumlu tutum düzeyinin kontrol grubundaki öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Üçüncü ve Dördüncü Araştırma Problemlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 5.

Gruplara Göre Ön Test-Son Test Sonuçları Farklılaşmasının İncelenmesi

Kitap Okumaya İlişkin Tutum	Ön Test			Son Test			t	sd	p
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss			
Deney Grubu	30	2.67	.17	30	2.75	.18	-2.892	29	.007
Kontrol Grubu	25	2.44	.18	25	2.40	.23	1.238	24	.228

Tablo 5'te yer alan İlişkili Örneklem T-Testi sonuçları incelendiğinde; deney grubunda okumakta olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum ($t_{(29)} = -2.892$, $p = .007$) düzeylerinin ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < .05$). Buna göre etkinlik süreci sonrasında deney grubunda yer alan okuyan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutumunun, öncesine göre olumlu yönde yükseldiği belirlenmiştir.

Tablo 5'te yer alan İlişkili Örneklem T-Testi sonuçları incelendiğinde; kontrol grubunda okumakta olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum ($t_{(24)} = 1.238$, $p = .228$) düzeylerinin ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > .05$). Buna göre kontrol grubunda anlamlı bir farklılık olmamasından dolayı da değişiklik görülmemektedir.

Kontrol grubunda okuma sırasında öğrencilere herhangi bir etkinlik yapılmaması, okumayla ve kitaplarla ilgili etkileyici ifadelerin kullanılmaması, durağan bir şekilde okuma saatinin yapılması ve teşvik edici kitapların sunulmamasından dolayı sonuçlarda anlamlı bir farklılık olmadığı düşünülmektedir.

Beşinci Araştırma Problemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 6.

Grup Değişkenine Göre Ön Test Sonuçlarının Farklılaşmasının İncelenmesi

Ön Test	Grup	n	\bar{x}	ss	t	sd	p	
Kitap Okumaya İlişkin Tutum	Deney Grubu	30	2.67	.17	4.751	53	.000	
	Kontrol Grubu	25	2.44	.18				
	Ders Çalışırken Odanın Durumu							
	Ders Çalışırken Odada Yalnız	41	2.59	.19	1.593	53	.117	
	Ders Çalışırken Odada Yalnız Değil	14	2.49	.24				
	Cinsiyet							
	Kız	27	2.53	.21	-1.355	53	.181	
	Erkek	28	2.60	.20				
	Kendine Ait Oda Sahibi Olma Durumu							
	Evet	43	2.59	.20	1.600	53	.116	
	Hayır	12	2.48	.22				
	Anne Eğitim Durumu							
	İlköğretim ve Altı	34	2.58	.19	.554	53	.582	
	Lise ve Üzeri	21	2.54	.23				
	Baba Eğitim Durumu							
	İlköğretim ve Altı	20	2.45	.17	-3.381	53	.001	
	Lise ve Üzeri	35	2.63	.20				
	Anne Mesleği							
	Çalışan	17	2.57	.20	.101	53	.920	
	Ev Hanımı	38	2.56	.21				
	Baba Mesleği							
	Memur ve İşçi	29	2.60	.21	1.322	53	.192	
	Diğer Meslek Grubu	26	2.52	.20				
	Evin Oda Sayısı							
2-3 Odalı	26	2.58	.21	.652	53	.517		
4-5 Odalı	29	2.55	.21					
Kardeş Sayısı								
Tek Çocuk	14	2.59	.25	1.165	2.52	.320		
İki Kardeş	27	2.52	.18					
Üç Kardeş ve Üzeri	14	2.62	.21					

Tablo 6’da yer alan analiz sonuçları incelendiğinde; 5. sınıfta okumakta olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum ($t_{(53)} = 4.751$, $p = .000$) ön test sonuçlarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < .05$). Buna göre etkinlik süreci öncesinde yapılan ölçüme göre, deney grubundaki öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutumunun kontrol grubundaki öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. 5. sınıfta okumakta olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum ($t(53) = -3.381$, $p = .001$) ön test sonuçlarının baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < .05$). Buna göre etkinlik süreci öncesinde yapılan ölçüme göre, babası lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutumunun babasının eğitim durumu ilköğretim ve altında olan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum ön test puanlarıyla cinsiyet, kendine ait oda sahibi olma durumu, anne eğitim durumu, anne mesleği, baba mesleği, evin oda sayısı, kardeş sayısı değişkenleri arasında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Altıncı Araştırma Problemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 7.

Çeşitli Değişkenlere Göre Son Test Sonuçlarının Farklaşmasının İncelenmesi

Son Test	Grup	n	\bar{x}	ss	t	sd	p	
Kitap Okumaya İlişkin Tutum	Deney Grubu	30	2.73	.21	5.671	53	.000	
	Kontrol Grubu	25	2.40	.23				
	Cinsiyet							
	Kız	27	2.52	.28	1.666-	53	.102	
	Erkek	28	2.64	.25				
	Kendine Ait Oda Sahibi Olma Durumu							
	Evet	43	2.60	.27	.157	53	.252	
	Hayır	12	2.50	.26				
	Anne Eğitim Durumu							
	İlköğretim ve Altı	34	2.59	.25	.546	53	.588	
	Lise ve Üzeri	21	2.55	.31				
	Baba Eğitim Durumu							
	İlköğretim ve Altı	20	2.47	.24	-2.396	53	.020	
	Lise ve Üzeri	35	2.64	.27				
	Anne Mesleği							
	Çalışan	17	2.56	.30	-.368	53	.714	
	Ev Hanımı	38	2.59	.26				
	Baba Mesleği							
	Memur ve İşçi	29	2.66	.23	2.432	53	.018	
	Diğer Meslek Grubu	26	2.48	.29				
	Evin Oda Sayısı							
	2-3 Odalı	26	2.58	.30	.113	53	.910	
	4-5 Odalı	29	2.57	.25				
	Kardeş Sayısı							
Tek Çocuk	14	2.62	.34	1.004	2.52	.374		
İki Kardeş	27	2.52	.27					
Üç Kardeş ve Üzeri	14	2.63	.18					

Tablo 7’de yer alan analiz sonuçları incelendiğinde; 5. sınıfta okumakta olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum ($t_{(53)} = 5.671$, $p = .000$) son test sonuçlarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < .05$). Buna göre etkinlik süreci sonrasında yapılan ölçüme göre, deney grubundaki öğrencilerin kitap

okumaya ilişkin olumlu tutum düzeyinin kontrol grubundaki öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmiştir. 5. sınıfta okumakta olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum ($t(53) = -2.396, p = .020$) son test sonuçlarının baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < .05$). Buna göre etkinlik süreci sonrasında yapılan ölçüme göre, babası lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutumunun babasının eğitim düzeyi lise ve altı olan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmiştir. 5. sınıfta okumakta olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum ($t(53) = 2.432, p = .018$) son test sonuçlarının baba mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < .05$). Buna göre etkinlik süreci sonrasında yapılan ölçüme göre, memur ve işçi çocuğu olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum düzeyinin babası diğer meslek grubunda faaliyet gösteren olan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum son test puanlarıyla cinsiyet, kendine ait oda sahibi olma durumu, anne eğitim durumu, anne mesleği, evin oda sayısı, kardeş sayısı değişkenleri arasında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Yedinci Araştırma Problemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 8.

Türkçe Dersinde Yapılan Etkinliklerin Okumaya Etkisi

Kod	f
Okuma isteğinin artması	12
Bahçede kitap okuma isteğinin artması	9
Okunan kitap sayısının artması	7
Okuma isteğinin oluşması	6
Pek değişmedi	4
Yeni kitapların keşfedilmesi	2
Okuma ve anlatımın gelişmesi	2
Anlayarak okumanın gelişmesi	2
Toplam	44

Tablo 8’de yer alan bilgilere göre; öğrencilerin çoğunluğu “Okuma isteğimi çok güzel/iyice/çok fazla arttırdı/seve seve okuyorum” (12), “Bahçede kitap okumak rahatlattı/çok mutlu oldum/kitap okumak eğlenceli hâle geldi” (9) ve “Okuduğum kitap sayısı arttı/beni teşvik etti/alışkanlık yaptı” (7) görüşlerini öne sürmüştür. Derste yapılan etkinlikler karşısında öğrencilerin olumlu düşünceler geliştirdiği ve okuma heveslerinin arttığı görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin yanıtlarına örnek olarak aşağıdaki yanıtlar örnek gösterilebilir.

Eskiden okumazdım etkinlikler sayesinde başladım (Ö1)

Okuduğum kitap sayısı arttı (Ö7)

Katrancı, F., & Biçer, N. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerine uygulanan okuma etkinliklerinin öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi.

Tablo 9.

Kitap Okuma Saatinin Kütüphane/Bahçede Yapılması

Kod	f
Okumanın değişik ve zevkli hâle gelmesi	16
Kütüphanede ve bahçede okuma hevesi	14
Temiz havada okuma	7
Okumanın bahçede olma isteği	5
Gürültüde okuma alışkanlığı	4
Okuma sıklığının artması	3
Anlayarak okumanın gerçekleşmesi	2
Toplam	51

Tablo 9’da yer alan bilgilere göre; öğrencilerin çoğunluğu “Değişik geliyor ama iyi oldu, güzel buluyorum, zevkli” (16), “Kütüphanede ve bahçede okunması mutlu etti” (14) ve “Temiz hava almak çok güzel.” (7) görüşlerini öne sürmüştür. Sonuçlara bakıldığında öğrencilerin çoğu, kütüphanede özellikle de bahçede kitap okumanın daha eğlenceli olduğunu; okuma hevesini etkilediğini söylemektedir. Bu bağlamda öğrencilerin yanıtlarına örnek olarak aşağıdaki yanıtlar örnek gösterilebilir.

Çok bir şey değişmiyor kütüphanede, bahçe daha güzel (Ö9)
Fazla kitap okumaya başladım (Ö5)

Tablo 10.

Anlatma Kürsüsünde Anlatımın Okuma İsteğini Etkilemesi

Kod	f
Güzel ve eğlenceli olması	16
Okuma isteğinin artması	8
Okuma isteğini uyandırması	6
Anlatım sayesinde bilgilenme	5
Anlatımın beğenilmesi	4
Soruların sorulması	4
Anlatım sırasında heyecanlanma	3
Kürsüde anlatımın sevilmemesi	2
Toplam	48

Tablo 10’da yer alan bilgilere göre; öğrencilerin çoğunluğu “Baya etkiledi. -güzel oluyor, eğlenceli” (16), “Okuma isteğim artıyor/ bilgiler edindim” (8) ve “Kürsüde anlatmak için kitaplara daha da zaman ayırdım” (6) görüşlerini öne sürmüştür. Sınıfta kürsüde anlatma şeklinin öğrenciler açısından daha verimli olduğu ve okumaya karşı öğrencilerin bakış açılarını değiştirdiği görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin yanıtlarına örnek olarak aşağıdaki yanıtlar örnek gösterilebilir.

Okuma isteğim artıyor (Ö16)
Baya etkiledi (Ö20)

Tablo 11.

Okuma Saatinde Dergi ve Gazete Okumanın Etkileri

Kod	f
Okuma alışkanlığını olumlu etkilemesi	16
Dergi ve kitabın sevilmesi	10
Bilgilenmenin olması	9
Derginin sıkıcı olması	5
Okuma isteğinin uyanması	5
Sıkıcı olması	4
İlginin artarak hoşla gidilmesi	4
Okumanın hızlanması	2
Ailenin dergi alması	1
Toplam	56

Tablo 11’de yer alan bilgilere göre; öğrencilerin çoğunluğu “Okuma alışkanlığımı güzel etkiledi.” (16), “Dergiyi ve kitabı severim” (10) ve “Bilgilendim-değişik bilgiler var” (9) görüşlerini öne sürmüştür. Okuma saatinde kitabın dışında farklı dergi ve gazete okumanın öğrencileri okumaya karşı olumlu etkilediği görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin yanıtlarına örnek olarak aşağıdaki yanıtlar örnek gösterilebilir.

Bilgilendim (Ö21)

Dergiyi ve kitabı severim (Ö22)

Tablo 12.

Türkçe Dersinde Aylık Olarak Dağıtılan Kitap Okuma Formları Hakkında Düşünceler

Kod	f
Puan almanın verdiği mutluluk	21
Okunan sayfanın bilinmesi	9
Okumanın artması	5
Okunulan kitap sayısını geçme nedeninin bilinmesi	4
Öğretmen tarafından kontrol edilmesinin iyi olması	3
Okuma isteğinin azalması	2
Eğlenceli olması	2
Okumanın anlaşılması	1
Toplam	47

Tablo 12’de yer alan bilgilere göre; öğrencilerin çoğunluğu “Güzel, iyi şeyler düşünüyorum. Puan alıyoruz” (21), “Kaç sayfa okuduğumu biliyorum” (9) ve “Okumam arttı” (5) görüşlerini öne sürmüştür. Burada öğrencinin puan alması, okuduğu sayfayı bilmesi öğrenciyi mutlu ettiğinden okumaya karşı istek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin yanıtlarına örnek olarak aşağıdaki yanıtlar örnek gösterilebilir.

Kaç sayfa okuduğumu biliyorum (Ö11)

Güzel, iyi şeyler düşünüyorum (Ö17)

Katrancı, F., & Biçer, N. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerine uygulanan okuma etkinliklerinin öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi.

Tablo 13.
Okunan Kitapların Özetinin İfade Edilmesi

Kod	f
Anlatmanın heyecan ve mutluluk vermesi	28
Anlatmanın yazmaktan daha iyi olması	5
Ayrıntılı anlatmanın olması	3
Yazmanın yorgunluk vermesi	1
Keyifli olması	1
Yazarak anlatılması	1
Toplam	39

Tablo 13'te yer alan bilgilere göre; öğrencilerin çoğunluğu “Anlatmak hem mutlu ediyor hem heyecandırıyor” (28), “Yazı yazmak uzun sürüyor. Anlatmak daha iyi.” (5) ve “Anlatınca ayrıntıya giriyoruz hem.” (3) görüşlerini öne sürmüştür. Böylelikle öğrencilerin okunan kitabı yazmaktansa sözel anlatmayı tercih ettikleri ve daha eğlenceli buldukları görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin yanıtlarına örnek olarak aşağıdaki yanıtlar örnek gösterilebilir.

Yazı yazmak uzun sürüyor (Ö18)
Anlatınca ayrıntıya giriyoruz hem (Ö7)

Tablo 14.
Aile ile Yapılan Okuma Saati Etkinliği Hakkında Düşünceler

Kod	f
Berber vakit geçirmenin güzel olması	16
Hoşa gidilmesi	11
Aile ile okuma saatinin yapılmaması	4
Sıkıcı gelmesi	3
Daha çok kitap hakkında konuşulması	3
Ailenin okuma alışkanlığı kazanması	2
Toplam	39

Tablo 14'te yer alan bilgilere göre; öğrencilerin çoğunluğu “Güzel şeyler düşünüyorum-Berber vakit geçiriyoruz” (16) ve “Yapıyoruz hoşuma gidiyor” (14) görüşlerini öne sürmüştür. Aileyle yapılan okuma saatlerinin öğrencileri okumaya karşı olumlu yönde etkilediği ve öğrencilerde okuma alışkanlığını ortaya çıkardığı görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin yanıtlarına örnek olarak aşağıdaki yanıtlar örnek gösterilebilir.

Ailemle okuma saatini yapamıyorum (Ö10)
Yapıyoruz hoşuma gidiyor (Ö30)

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma çerçevesinde düzenlenen sonuçlarla birlikte araştırmadan elde edilen bulgulara yönelik tartışmalar ile araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak getirilen birtakım öneriler bulunmaktadır.

Bulgulara göre etkinlik süreci öncesinde yapılan ölçüme göre, deney grubundaki öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutumunun kontrol grubundaki öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Erden (2016) tarafından 82 kişilik 5. sınıf öğrencisinin katılımı ile yapılan çalışmada iş birlikli öğrenme yönteminin uygulandığı öğrencilerin okumaya ilişkin tutum düzeylerinin drama yöntemi uygulanan öğrencilerden, drama yöntemi uygulanan öğrencilerin okumaya ilişkin tutum düzeylerinin normal eğitim programı uygulanan öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda kontrol grubu öğrencilerinin ön test sonuçları ile deney grubu öğrencileri arasında anlamlı farklılık olmasından ötürü çalışma bulguları her ne kadar uygulanan etkinliklerin faydalı olduğunu göstermiş olsa da ön test sonuçlarının farklı olmaması koşulunun sağlanmamasından ötürü etkinliklerin faydalı olduğu sonucunu tartışmalı hâle getirmiştir. Gelecek çalışmalarda deneysel çalışma koşullarının tam olarak sağlandığına dikkat edilerek benzer konunun araştırılması önerilmektedir.

Etkinlik süreci sonrasında deney grubunda yer alan öğrencilerin beklenildiği gibi kitap okumaya ilişkin tutumunun, öncesine göre olumlu yönde yükseldiği tespit edilmiştir. Kontrol grubunun kitap okumaya ilişkin tutum düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Kitap okumayla ilgili herhangi bir etkinlikte bulunulmadığından ve klasik okuma eylemi yapıldığından öğrencilerde okuma hevesinin yeteri kadar oluşmadığı düşünülmektedir.

Etkinlik süreci öncesinde yapılan ölçüme göre, babası lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutumunun babasının eğitim durumu ilköğretim ve altında olan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak Balcı (2009) tarafından yapılan çalışma sonucunda kitap okumaya ilişkin tutumun baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ayrıca babası lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutumunun babasının eğitim düzeyi lise ve altı olan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Memur ve işçi çocuğu olan öğrencilerin kitap okumaya ilişkin tutum düzeyinin babası diğer meslek grubunda faaliyet gösteren olan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda 5. sınıfta okumakta olan öğrencilerin etkinlik süreci öncesinde ölçümlenen kitap okumaya ilişkin tutumun anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Benzer şekilde Balcı (2009) tarafından yapılan çalışma sonucunda kitap okumaya ilişkin tutumun anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Etkinlik süreci sonrasında, deney grubundaki öğrencilerin kitap okumaya ilişkin olumlu tutum düzeyinin kontrol grubundaki öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Etkinlik süreci sonrasında da ölçümlenen kitap okumaya ilişkin tutumun cinsiyete, kendine ait oda sahibi olma durumuna, anne eğitim durumuna, anne mesleğine, evin oda sayısına ve kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermediği ancak yer alınan gruba, baba eğitim durumuna ve baba mesleğine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak Balcı (2009) tarafından 390 öğrencinin katılımı ile yapılan çalışma sonucunda kız öğrencilerin tutumlarının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bu çalışmadan farklı olarak Ürün Karahan (2015) tarafından 5. ve 6. sınıf öğrencileri ile yapılan çalışma sonucunda kız öğrencilerin tutumlarının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğu saptanmıştır.

Araştırma sonucunda 5. sınıfta okumakta olan öğrencilerin etkinlik süreci öncesinde ölçümlenen kitap okumaya ilişkin tutumun kendine ait oda sahibi olma

durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak Darıcan (2014) tarafından yapılan çalışma sonucunda kendine ait oda sahibi olan öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarının, kendine ait bir odası olmayan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Görüşme formunun sonucuna göre ise deney grubunda yapılan etkinliklerin okuma isteğini artırdığı, okunan kitap sayısını artırdığı, okuduğunu anlama becerisini geliştirdiği belirlenmiştir. Okumanın daha çok dışarıda veya kütüphanede olması, sınıfta “Okuma Kürsüsü”nde anlatmanın daha etkili ve ailece yapılan okumaların daha verimli olduğu öğrenciler tarafından en çok cevaplanan etkinlikler olarak tespit edilmiştir. Okumayla ilgili yapılan etkinlikler öğrencinin okumayla ilgili farklı yönlerine hitap ederek çok yönlü gelişimine katkıda bulunmuşlardır. Özellikle birçok etkinlikte ortaya çıkan okuma motivasyonunun artması okuma alışkanlığının kazanılmasında önemli unsurlardan biridir.

ÖNERİLER

Araştırma sonucunda görülüyor ki eğitimin hangi basamağı olursa olsun öğrencinin ilgi ve ihtiyacına göre okumayı daha etkili hâle getirmek ve sınıf içinde veya ailede farklı çalışmalarda bulunmak okuma alışkanlığını olumlu yönde etkileyen unsurlardır. Ayrıca okuma eğitiminin başarıya ulaşması için öğrencinin kendine özgü bir kitaplık oluşturulması sağlanmalıdır. Okuma etkinliği konusunda yaratıcı projelerin oluşmasına fırsat verilmeli ve öğrencilerin ilgisini çekecek ve okuma becerilerini geliştirecek şekilde yeniden hazırlanmalıdır. Öğrencilerin okuma alışkanlıklarını geliştirmeye yönelik farklı ve öğrencinin ilgi ve seviyesine uygun farklı etkinlikler geliştirmeleri konusunda Türkçe öğretmenleri cesaretlendirilmelidir. Öğrencilerin okudukları kitapları sıklıkla anlatmalarına fırsat verilmeli ve okunan kitapların bazı bölümleri sınıf ortamında canlandırılmalıdır. Okumayla ilgili yapılacak benzer çalışmalarda farklı bölgelerdeki okullar ve sınıf düzeyleri üzerine farklı çalışmalar yapılabilir.

Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü yüksek lisans tezinden üretilmiştir. İkinci yazar tezin genel planını hazırlamış, birinci yazar uygulamaları gerçekleştirmiş, verileri toplamış ve analizlerini yapmıştır. Her iki yazar literatür, tartışma ve sonuç bölümünde birlikte katkı sunmuştur. İkinci yazar yazım ve düzeltmeleri yapmıştır. İkinci yazar tezin makale olarak yayını gerçekleştirilmiştir.

KAYNAKLAR

- Balcı, A. (2009). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve ilgileri üzerine bir araştırma* (Doktora tezi). Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Çetinkaya, S. Ç. (2004). *Afyon merkezindeki ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı* (Yüksek lisans tezi). Afyon, Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Darıcan, A. M. (2014). *İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Hatay, Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Demir, E., Saatçioğlu, Ö. & İmrol, F. (2016). Uluslararası dergilerde yayımlanan eğitim araştırmalarının normallik varsayımları açısından incelenmesi. *Current Research in Education*, 2(3), 130-148.
- Devrimci, H. (1993). *İlkokul 5. sınıf çocuklarında okuma alışkanlığının incelenmesi* (Bilim uzmanlığı tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi.

- Erden, G. (2016). *Drama ve işbirlikli yöntemlerinin 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine tutuma ve kalıcılığa etkileri* (Yüksek lisans tezi). Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Güngör, E. (2009). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Adana, Çukurova Üniversitesi.
- Hanedar, R. T. (2011). *8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ve okuduğunu anlama becerileri üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- İskender, H. (2013). *Türkçe öğretmenlerinin okuma ilgileri ve öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik etkinlikleri üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Trabzon, Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Johnson, B., & Turner, L. A. (2003). Data collection strategies in mixed methods research. In A. Tashakkori & C. Teddlie (Eds.), *Handbook of mixed methods in social and behavioral research* (pp. 297-319). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Keleş, Ö. (2006). *İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinde kitap okuma alışkanlığının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Ankara, Gazi Üniversitesi.
- McMillan, J. H., & Schumacher, S. (2010). *Research in education: evidence - based inquiry* (7th Edition). Pearson.
- MEB. (2004). *İlköğretim (1-5. sınıflar) Türkçe öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2005). Ortaokul programı ilköğretim ikinci kademe. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yayınlar Daire Başkanlığı, Ankara.
- Sünbül, A. M., Yılmaz, E., Demirer, V., Ceran, D., Işık, A., Çintaş, D., Çalışkan, M. & Alan, S. (2010). İlkokul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları. *Konya İli Araştırma Raporu, 5-6-7-8. Sınıflar*, Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Konya.
- Topçu, Y. E. (2005). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları* (Yüksek lisans tezi). Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Townsend, R. (2002). *Okuma zenginliği* (T. Keskin, Çeviri). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Ürün Karahan, B. (2015). *5 ve 6. sınıf öğrencilerinin okumaya karşı tutum ve motivasyonlarının okuduğunu anlama becerileri ile ilişkisi* (Doktora tezi). Erzurum, Atatürk Üniversitesi.
- Ürün Karahan, B. & Taşdan, M. (2016). 5 ve 6. sınıf öğrencilerinin okumaya karşı tutum ve motivasyonlarının okuduğunu anlama becerileri ile ilişkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(2), 949-969.
- Yıldız, M. (2011). *İlköğretim 5 sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki* (Doktora tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Yılmaz, B. (1990). *Okuma alışkanlığı ve yenimahalle ilçe halk kütüphanesi* (Yüksek lisans tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi.

Extended Abstract

Purpose

Many activities are carried out in Turkish lessons for the formation of reading habits in education. In these activities, it is aimed to form a reading habit in the individual and to continue this habit. Therefore, in this study, attention was drawn to what kinds of activities are done in Turkish lesson for students to like to read, to form their reading habits and to continue these habits and whether these activities are sufficient. In this study, reading habits of 5th grade students in primary school were examined and the activities performed to reveal reading habits and how effective they were were discussed. Within the scope of the study, the answer to the following research problem was sought:

What is the level of proficiency in the activities aimed at improving the reading habits of primary school 5th grade students in Turkish lesson?

Method

The study was prepared according to the sequential explanatory design, one of the mixed research designs, supported by both quantitative and qualitative research methods. The quantitative part of the research was carried out in accordance with the quasi-experimental research design based on the pre-test post-test.

A pre-test was applied to the students in the experimental and control groups. Then, the pre-test averages of the students in the two classes participating in the study were compared. One of the classes that had a significant difference between the pre-test averages was determined as the experimental and control group students. Post-test was applied to the students when the activities of "reading books in the garden, explaining in the "Reading Chair, reading time in the library, summary forms, reading in the classroom, reading a magazine / book during break, monthly book reading forms, book summary writing activity, reading books with families" were completed in a given 8-week period. The lessons were conducted by the same Turkish teacher in the experimental and control groups. The study group of the research was chosen from amongst the 5th grade students in the state school located in the central district of Izmir (Bornova) in the spring term in the 2016-2017 academic year.

The data in the study were collected using the "Attitude Reading Scale" developed by Darıcan (2014) and the "Demographic Information Form" developed by Güngör (2009). The interview form was prepared by the researcher. An interview form consisting of 13 questions was prepared by determining its validity and reliability by experts in the field. In addition, the interviews were recorded with a recording device. The audio recordings taken during the interviews with the students were transcribed and detailed analysis was made.

The quantitative data of the study were analyzed with SPSS 22 software. Reliability analysis was made to determine whether the scales used in the analysis of the data show sufficient internal consistency in the sample of this research. In the study, the data were analyzed using the Independent Sample T-Test, ANOVA and Dependent Sample T-Test. Content analysis method was used in the analysis of the data obtained by the interview method. During the interview, how all situations relate to each other, contradictions and consistencies are examined. In data analysis, the findings were interpreted and example opinions were given.

Results, Discussion, Conclusion

As a result of the research, it was determined that among the students in the experimental group, the number of students whose fathers were high school and university graduates was higher than the control group. After the activity process, it was determined that the attitude towards reading books of the students in the experimental group, as expected, increased positively compared to before. In the control group, it was determined that there was no significant difference in attitude towards reading books. It was determined that students did not develop enough enthusiasm for reading because there was no activity related to reading books and it was performed classical reading activity. Measured before the activity process, the attitude towards reading books of 5th grade students did not differ significantly according to gender, status of owning a room, mother's education status, mother's profession, father's profession, number of rooms in the house, number of siblings; however, it was determined that there was a significant difference according to the group and the education level of the father.

The attitude towards reading the book, which was also measured after the activity process, did not differ significantly according to gender, having a room of its own, education status of the mother, mother's profession, number of rooms in the house and number of siblings; However, it was determined that there was a significant difference according to the group involved, father's education level and father's profession.

According to the results of the interview form, it was determined that the activities in the experimental group increased reading, it was more effective to reading was mostly outside or in the library, explain in the "Reading Chair" in the classroom, and the reading done by the family was more efficient.

As a result of the research, it is seen that making reading more effective according to the interests and needs of the student and doing different activities in the classroom or in the family are factors that positively affect the reading habit.

Etik Kurul Belgesi: Bu çalışmanın verileri 2020 yılından önce toplandığı için etik kurul onayı alınmamıştır.